

ВСТУП

Актуальність теми: Для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовують виробничі запаси, які є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства. Вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності. Виробничі запаси є складовою частиною групи матеріальних ресурсів, які формують економічні (виробничі) ресурси.

Різноманіття форм власності в період ринкової економіки, розширення прав підприємств у керуванні економікою, галузеві особливості виробництва вимагають альтернативних, а часом і різноманітних підходів при рішенні конкретних питань методики й техніки ведення обліку виробничих запасів.

Облік виробничих запасів здійснюється за такими напрямками:

- кількісний і вартісний облік;
- облік заготівлі та придбання матеріалів та розрахунків з постачальниками;
- наявності та руху на складах;
- використання у процесі виробництва;
- продажу, реалізації матеріальних цінностей і розрахунків з покупцями.

Підприємницька діяльність має три різновиди: виробнича, комерційна та грошово-кредитна (фінансова). Відповідно до цього відбувається поділ запасів діяльності. У першому випадку — це різні речовини та сили природи: сировина, матеріали (основні, допоміжні, паливні, тарні тощо), що купується для перероблення в готовий продукт. У другому — це готова продукція виробничої сфери (промислова, сільськогосподарська, будівельна тощо), яка

купується комерційними підприємствами з метою перепродажу. У третьому — гроші, грошові документи тощо.

Матеріальні запаси як об'єкти обліку у виробничій та в комерційній сфері мають істотні розбіжності. Це матеріальні предмети або комплекс предметів, на які людина впливає в процесі діяльності. Під час виробництва цей вплив характеризується зміною властивостей (з борошна випікається хліб, із тканини шують костюми тощо). У процесі комерційної діяльності вплив полягає в пересуванні об'єкта від виробника до покупця.

Сказане вимагає чіткого розмежування техніко-технологічних і організаційних особливостей діяльності для організації обліку запасів.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ.

Серед вирішення виробничо-господарських проблем особливе місце займає облік виробничих запасів й аналіз ефективності їх використання.

У працях відомих вітчизняних вчених, зокрема М.Г.Белопольського, М.І.Бондаря, Ф.Ф.Бутинця, Н.І.Верхоглядової, А.М.Герасимовича, С.Ф.Голова, З.В.Гуцайлюка, А.Г.Загороднього, М.В.Кужельного, С.О.Левицької, В.Г.Лінника, С.В.Калабухової, Л.М.Кіндрацької, Я.Д.Крупки, Ю.А.Кузьмінського, Є.В.Мниха, Л.В.Нападовської, А.В.Озеран, А.Ф.Павленка, О.А.Петрик, М.С.Пушкаря, Й.М.Петровича, В.С.Савчука, С.В.Свірко, В.В.Сопка, Н.М.Ткаченко, О.Й.Хомина, Р.Л.Хом'яка, М.Г.Чумаченка, В.А.Шевчука, В.Г.Швеця досліджено широке коло питань, пов'язаних з методологічними та методичними підходами до організації обліку й аналізу раціонального використання виробничих запасів.

Багатоваріантність тлумачень економічної сутності виробничих запасів як об'єкта обліку підтверджує необхідність їх однозначного трактування як матеріальні цінності, предмети, що споживаються цілком, повністю переносять свою вартість на новий продукт, замінюються після кожного виробничого циклу, інакше спрямовується праця людини в процесі отримання готового продукту, виконання робіт, надання послуг. Таке визначення поглиблює теоретико-методичні основи досліджуваного об'єкта обліку та розкриває його місце в господарській діяльності підприємства.

Основу організації обліку запасів праці формує їхня класифікація (групування) за сферами діяльності та техніко-технологічними й організаційними ознаками, яка має бути розроблена на кожному підприємстві відокремлено. На рис. 1.1 наведено таку класифікацію [18. С.172]

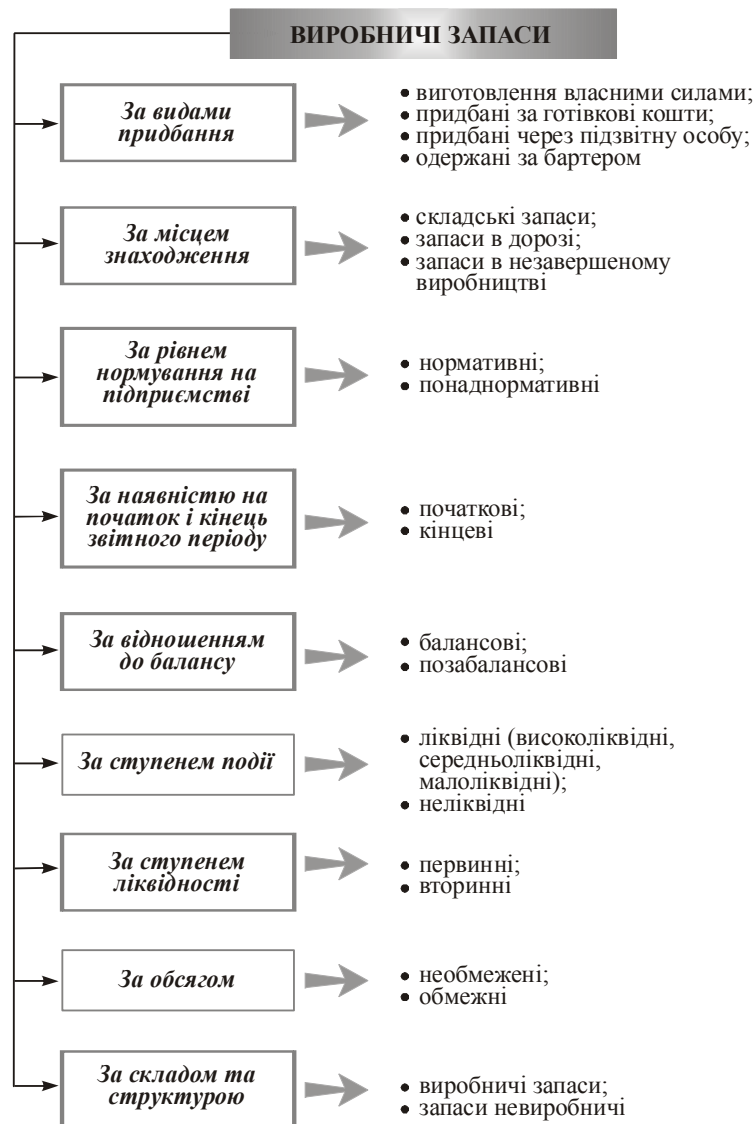

Рис. 1.1. Класифікація виробничих запасів

Запаси — активи підприємства, які:

- утримуються для подальшого продажу за умов звичайної діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;

- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Запаси визнаються активами, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їхнім використанням, та їхня вартість може бути достовірно визначена.[13. С.111]

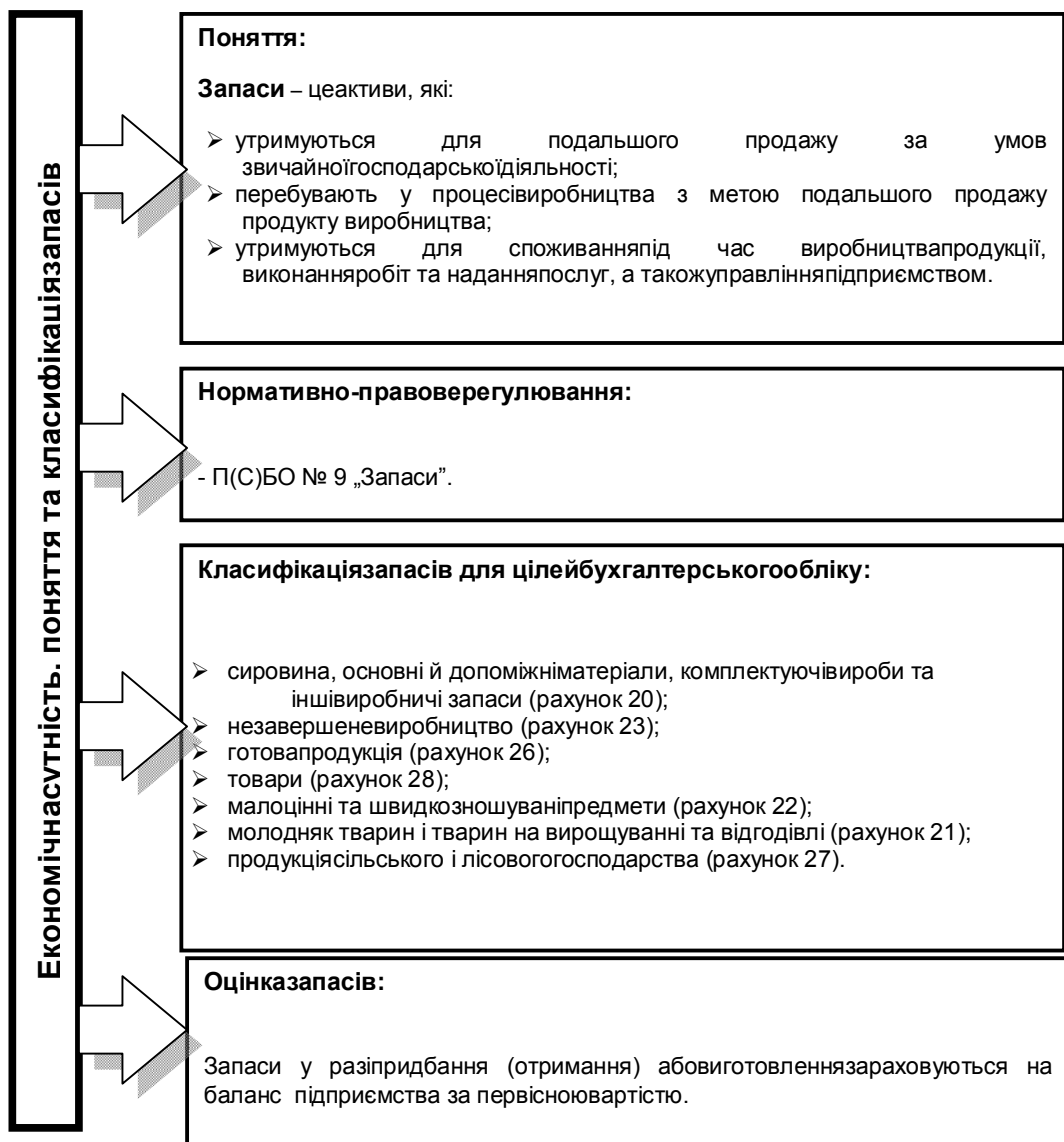

Рис .1.3. Загальна схема побудови обліку запасів.[14. С.51]

У балансі запаси оцінюються за первісною вартістю або за чистою вартістю реалізації.

Порядок визначення балансової вартості залежить від шляху надходження запасів на підприємство.

Первісна вартість запасів, придбаних за плату, складається з витрат підприємства, пов'язаних із придбанням. До них включаються:

-суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю), за вирахуванням непрямих податків;

-суми ввізного мита;

-суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;

-транспортно-заготівельні витрати (затрати на заготівлю запасів, оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування запасів);

-інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях (прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші витрати підприємства на доопрацювання і підвищення якісних технічних характеристик запасів) [8. С.125].

Первісна вартість запасів, внесених до статутного капіталу, визначається як справедлива вартість, погоджена засновниками підприємства, під час реєстрації підприємства і відображена в його установчих документах.

Первісна вартість запасів, одержаних безоплатно, являє собою справедливу вартість, яка складалася на момент надходження.

Первісна вартість запасів, придбаних у результаті обміну на подібні запаси, дорівнює балансовій вартості переданих запасів.

При цьому, якщо балансова вартість переданих запасів перевищує їх справедливу вартість, то первісною вартістю є їхня справедлива вартість, а різниця включається до витрат звітного періоду.

Первісна вартість запасів, що придбані обмін на неподібні запаси, дорівнює справедливій вартості переданих запасів, збільшених (зменшених) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) в процесі обміну.

Первісною вартістю запасів, що виготовляються власними силами підприємства, визнається собівартість їх виробництва.

Не всі витрати підприємства, пов'язані з надходженням запасів, включаються у первісну вартість.

Так, не включаються до первісної вартості:

- понаднормовані витрати і нестачі запасів, що виникли під час транспортування запасів;

- проценти за користування позиками, одержаними для придбання запасів;

- витрати на збут;

- загальногосподарські та інші подібні витрати, які безпосередньо не пов'язані з придбанням і доставкою запасів.

Ці витрати відносяться до витрат діяльності того звітного періоду, в якому вони були здійснені.. [8. С.126]

Якщо первісна вартість запасів суттєво змінилася на дату складання балансу або запаси зіпсовані, застарілі, або іншим чином втратили

первісноочікувану економічну вигоду, то як балансова вартість використовується чиста вартість реалізації.

Чиста вартість реалізації запасів — очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності з врахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію.

Різниця між первісною вартістю запасів і чистою вартістю реалізації та вартість повністю втрачених запасів списуються на витрати звітного періоду із відображенням у позабалансовому обліку. Після встановлення осіб, які мають право відшкодувати втрати, належна до відшкодування сума зараховується до складу дебіторської заборгованості доходу звітного періоду. [14. С.256]

Якщо чиста вартість реалізації запасів, що були уцінені, надалі збільшується, то на суму збільшення чистої вартості реалізації, але не більше суми попереднього зменшення сторнується запис про попереднє зменшення вартості запасів.

При вибутті запаси оцінюються наступним чином:

Для ведення бухгалтерського обліку запаси класифікують на такі групи:

- сировина, основні допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб;

- незавершене виробництво у вигляді незакінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів. Незавершене виробництво на підприємствах, що виконують роботи та надають послуги, складається з витрат на виконання незакінчених робіт (послуг), щодо яких підприємством ще не визнано доходу;

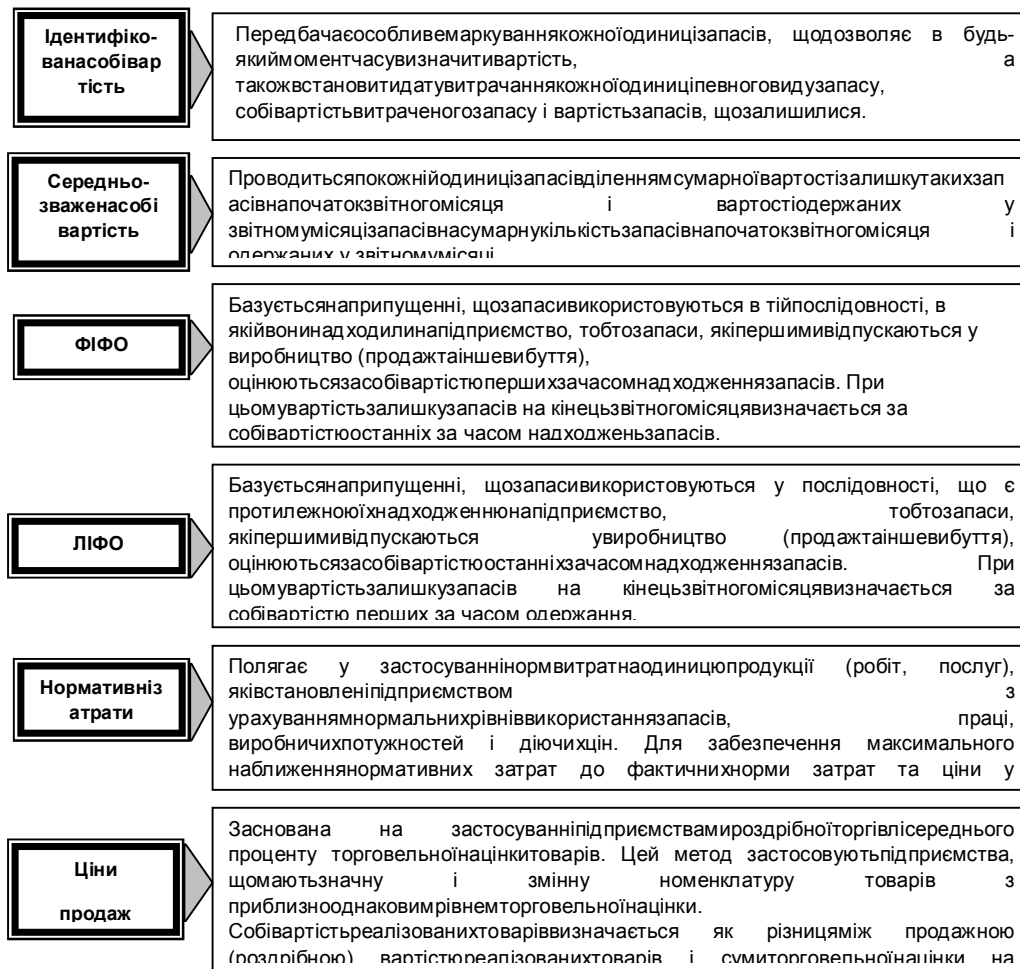

Рис 1.3. Оцінка запасів при їх вибутті.[14. С.58]

-готова продукція, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом;

-товари у вигляді матеріальних цінностей, що придбані (отримані) та утримуються підприємством з метою подальшого продажу;

-молодняк тварин і тварини на відгодівлі, продукція сільського лісового господарства.

Відповідно до наведеної класифікації у плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій передбачено для обліку наявності руху запасів рахунок класу 2.

[16. С.236]

РОЗДІЛ 2. ОБЛІК НАДХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Одиницею бухгалтерського обліку запасів є їх назва або однорідна група (вид). Тому в подальшій класифікації групи запасів поділяються на підгрупи, а всередині них - на види, сорти, марки, типи розміри тощо. Класифікація запасів оформляється розробкою номенклатури-цінника, тобто систематизованим переліком матеріалів, що використовується підприємством, у якому кожному найменуванню, розміру і сорту присвоюється номенклатурний номер (шифр), а також вказуються одиниця виміру і ціна. У подальшому номенклатурний номер запасів вказується в усіх документах, якими оформляється їх рух, що запобігає випадкам пересортиці (тобто помилковому оприбуткуванню або списанню замість одних матеріалів іншими), а також є обов'язковою умовою при автоматизованій обробці інформації по обліку наявності, надходження і витрачання запасів. У цьому разі номенклатурний номер використовується як ознака (код), за яким можна визначити номер синтетичного рахунка, субрахунку, групу, найменування запасу, його сорт і розмір.

Запаси визнаються активами, якщо:

- 1) існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням;
- 2) та їх вартість може бути достовірно визначена.

Придбані, отримані або вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Визначення первісної вартості запасів залежить від способу їх надходження на підприємство. Розглянемо такі способи надходження запасів на підприємство:

- придбані за плату;
- виготовлені на підприємстві;

- внесено до статутного фонду;
- одержано безоплатно;
- придбані в результаті обміну.

Враховуючи специфіку визнання класифікації та оцінки запасів основним завданням організації обліку виробничих запасів на підприємстві:

- 1) контроль за повним і своєчасним оприбуткуванням запасів та їх збереження за місцями зберігання і на всіх стадіях обробки;
- 2) відповідність складських запасів нормативам;
- 3) раціональна оцінка виробничих запасів;
- 4) розрахунок фактичної собівартості витрачених виробничих запасів та їх залишків за місяцями зберігання і статтями балансу;
- 5) контроль за повним і своєчасним оприбуткуванням запасів та їх збереження за місцями зберігання і на всіх стадіях обробки;
- 6) відповідність складських запасів нормативам;
- 7) раціональна оцінка виробничих запасів;
- 8) розрахунок фактичної собівартості витрачених виробничих запасів та їх залишків за місяцями зберігання і статтями балансу;
- 9) виявлення усіх витрат, пов'язаних з придбанням або виготовленням запасів, та визначення первісної вартості запасів;
- 10) забезпечення своєчасного документального оформлення руху запасів;
- 11) відображення операцій з оприбуткування та витрачання запасів в системі бухгалтерського обліку тощо.

Первинний облік надходження виробничих запасів

Матеріальні цінності надходять у основному від постачальників, взаємовідносини з якими регулюються на підставі договорів на постачання.

Матеріальні цінності можуть також надходити від підзвітних осіб в порядку їх закупки дрібними партіями за готівку.

На матеріали, що надійшли від постачальників, одержують розрахункові документи: платіжні вимоги, рахунки-фактури, платіжні вимоги з специфікацією, товарно-транспортні накладні. Ці документи реєструються працівником, який займається постачанням в Журналі обліку вантажів, що надходять.

Для одержання матеріалів зі складу постачальника або транспортної організації, експедитору бухгалтерія виписує Довіреність за встановленою формою, яка підписується керівником підприємства, головним бухгалтером і засвідчується печаткою господарства. Довіреність реєструється в Журналі обліку видачі довіреностей. Строк дії довіреності встановлено, як правило в межах 15 днів. Бухгалтерія слідкує за використанням довіреностей шляхом відмітки в спеціальній графі про надходження матеріалів на склад або про анулювання довіреності, якщо вона повернута до бухгалтерії без виконання.

За використаними довіреностями особи, які їх одержали, надають у бухгалтерію документи, які підтверджують, що матеріали здані ними на склад підприємства. Приймання і оприбуткування продукції і матеріалів, що надійшли від постачальників, оформляються на відповідних складах, як правило, шляхом складання накладних (внутрішнього господарського користування), які виписуються на підставі розрахункових та інших супроводжувальних документів постачальника. Накладні виписуються на фактично прийняту кількість цінностей.

Поставка мінеральних добрив на центральний склад або безпосередньо в бригаду здійснюється постачальниками за затвердженим графіком після оформлення договору-замовлення. При завезенні мінеральних добрив

завідувач складу або комірник зобов'язаний зважити кожну машину і розписатися в одержанні вантажу в Товарно-транспортній накладній, яку він потім повертає шоферу-експедитору, що доставив мінеральні добрива.

Одночасно з цим завідувач складу одержує другий примірник Товарно-транспортної накладної і копію сертифіката на завезену партію добрив. Після оприбуткування вантажу в Книзі складського обліку документи передаються в бухгалтерію.

Нафтопродукти, що надішли в автоцистернах і бочках до нафтоскладу від нафтозбутових організацій, приймає завідувач нафтоскладу від особи, що доставила нафтопродукти в господарство, на підставі Товарно-транспортних накладних і Паспорта якості нафтопродуктів, де відзначається його найменування, якість, щільність, марка, технічні умови, яким відповідають нафтопродукти.

Підзвітні особи придбані матеріальні цінності за готівку в магазинах, на ринку, в кооперативах або у населення повинні передати завскладом, який виписує Накладну (внутрігосподарського призначення).

При складанні Авансового звіту про витрачені суми на придбання матеріалів прикладаються первинні документи, що підтверджують факт купівлі (рахунки, чеки магазинів, квитанції прибуткового касового ордера, акт (або довідку), якщо купівлю було здійснено на ринку або у населення).

Синтетичний та аналітичний облік надходження виробничих запасів

Для узагальнення інформації про наявність і рух виробничих запасів застосовують окремі субрахунки. Основна маса виробничих запасів надходить від постачальників і лише матеріали сільськогосподарського призначення виготовляються безпосередньо в сільськогосподарському

підприємстві.

Розглянемо особливості обліку окремих видів запасів по субрахунках рахунка 20 «Виробничі запаси».

Для обліку сировини і матеріалів призначено субрахунок 201 «Сировина і матеріали». На ньому відображуються наявність та рух сировини і основних матеріалів, які входять до складу продукції, що виготовляється або є необхідними компонентами при її виготовленні. Допоміжні матеріали, які використовуються при виготовленні продукції або для господарських потреб, технічних цілей та сприяння у виробничому процесі, також відображуються на субрахунку 201. Підприємства, що заготовляють сільськогосподарську продукцію для переробки також відображують її вартість на цьому субрахунку.

Якщо сільськогосподарські підприємства мають переробні підприємства і заготовляють сировину, яка є компонентом продукції, що виробляється, то ця сировина також обліковується в межах субрахунка 201 «Сировина і матеріали».

Паливо виділяється в окрему групу матеріалів у зв'язку з його значною роллю в народному господарстві і великою питомою вагою в загальних витратах виробничих запасів на виробництво. Тому на субрахунку 203 «Паливо» обліковуються всі види пального і мастильних матеріалів — бензин за марками, гас, дизельне паливо, автол, солідол та ін.

Облік нафтопродуктів ведеться за їх видами і матеріально-відповідальними особами. Пальне зі складу відпускається по Лімітно-забірним карткам, а підставою для списання пального на витрати виробництва є Обліковий лист тракториста-машиніста, Дорожній лист вантажного або легкового автомобіля.

На субрахунку 203 відображується також наявність та рух твердого

палива (дров, вугілля, торфу), газу в балонах та інше паливо.

При списанні пального на автомобільному транспорті використовуються такі види норм витрат палива: лінійні норми, які регламентують витрати палива в процесі руху автомобіля; норми витрати палива на роботу спеціального обладнання, встановленого на автомобілях.

Лінійні норми встановлюються для кожної марки автомобіля, які експлуатуються і відповідають умовам роботи автомобільного транспорту. Використовуються три види лінійних норм: базова норма на 100 кілометрів пробігу, норма на 100 т/км транспортної роботи і норма на поїздки з вантажем (враховуються збільшення витрат палива, що зв'язане з маневруванням у пунктах завантаження і розвантаження, наприклад, при збиранні врожаю).

Облік будівельних матеріалів ведеться на субрахунку 205 «Будівельні матеріали», де підприємства-забудовники відображують рух будівельних матеріалів, конструкцій і деталей, обладнання і комплектуючих виробів, які належать до монтажу, та інших матеріальних цінностей, необхідних для виконання будівельно-монтажних робіт, виготовлення будівельних деталей і конструкцій.

На субрахунку 205 обліковуються будівельні матеріали за групами, прийнятими в народному господарстві, а саме: силікатні матеріали (цегла, цемент, вапно, алебастр, пісок, камінь і т.п.); лісні матеріали (ліс круглий, пиломатеріали та ін.); будівельний метал (залізо листове, сталь); металовироби (цвяхи, скобяні вироби); санітарно-технічні матеріали (крани, трійники, муфти, фланці та ін.); електротехнічні матеріали (провід, шнур, патрони, лампи), хімічні матеріали (фарба, олифа, толь, руберойд, асфальт).

На окремих аналітичних рахунках обліковують різні конструкції і деталі, а також виробниче, енергетичне і технологічне обладнання, що призначене до встановлення на об'єктах капітального будівництва і потребує монтажу, тобто

прикріплення до будь-яких несучих конструкцій будинків і споруд. До них належать, наприклад, підвісні дороги, автопоїлки і т.п. Обладнання, що не потребує монтажу на субрахунку 205 не обліковується.

Облік по субрахунку 205 ведеться за видами матеріалів і, як правило, за укрупненою номенклатурою. Так, на одному рахунку обліковуються цвяхи різних розмірів за умови, що ціни на них не дуже відрізняються. Це робиться з метою спрощення обліку.

В звітах про рух матеріальних цінностей, що складається по субрахунку 205, витрати матеріалів необхідно групувати в розрізі будівельних об'єктів. Окремо необхідно показувати витрати матеріалів на поточні і капітальні ремонти.

Матеріали, передані переробку обліковуються на субрахунку 206 «Матеріали, передані переробку». Тут відображуються, перш за все, матеріали, передані переробку на сторону, та, які надалі включаються до складу собівартості отриманих з них виробів.

Аналітичний облік матеріалів, що передані переробку, ведеться в розрізі, що забезпечує інформацію про підприємства-переробники і контроль за операціями з переробки і відповідними витратами.

Для обліку запасних частин призначено субрахунок 207 «Запасні частини», на якому ведеться облік запасних частин, призначених для ремонту різних машин і механізмів: тракторів, комбайнів, сільськогосподарських машин, автомобілів, будівельних і дорожніх машин і т.ін. Тут же обліковується гума, що є в запасі.

Автомобільні шини (покришки, камери), що на колесах і в запасі при автомобілі включені в купівельну ціну, а значить і в інвентарну вартість, обліковуються в складі основних засобів.

Для обліку запасних частин відкриваються такі аналітичні рахунки:

запасні частини до тракторів; запасні частини до автомобілів; запасні частини до комбайнів; запасні частини до сільськогосподарських машин; інші запасні частини. В книгах або картках складського обліку завідувачі складів або комірники ведуть облік запасних частин за їх преїскурантними номерами.

Видача запасних частин із складів проводиться за відомістю дефектів на ремонт машин, лімітно-забірними картками або накладними, які виписуються окремо на кожну машину, що ремонтується. Витрати запасних частин на ремонт основних засобів, якщо ремонт проводиться в своїй майстерні, списуються в дебет рахунка 23 «Виробництво». При поточному ремонті поза ремонтною майстернею, безпосередньо у виробничих умовах, витрачені запасні частини списуються на витрати відповідних виробництв.

Деякі особливості має облік шин. Шини для машин, що зберігаються на складах, обліковуються на субрахунку 207 в оцінці придбання на окремих рахунках. Ці рахунки відкриваються за марками машин, для яких призначено шини.

Для обліку матеріалів сільськогосподарського призначення застосовується субрахунок 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення», на якому сільськогосподарські підприємства відображують мінеральні добрива, засоби захисту рослин, біопрепарати, медикаменти.

Біопрепарати, медикаменти і хімікати в бухгалтерії підприємства обліковуються тільки в грошовому виразі. Кількісний облік ведуть працівники ветеринарної служби підприємства.

Слід мати на увазі, що добрива, засоби захисту рослин списуються на витрати виробництва за Актом про використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив, отрутохімikatів і гербіцидів.

Деякі особливості має облік медикаментів. Видача медикаментів проводиться за рецептами і підтверджується записом в амбулаторному журналі. Щомісяця ветеринарний спеціаліст складає на підставі первинних документів звіт про рух біопрепаратів і медикаментів і подає його в центральну бухгалтерію господарства.

Саджанці, насіння і корми одержані від врожаю і призначені для власних потреб на підставі первинних документів повинні бути оприбутковані на рахунок 20 «Виробничі запаси» субрахунок 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення». На цьому субрахунку обліковується рух насіння, саджанців і кормів як власного виробництва, так і тих, що куплені на стороні.

Аналітичний облік ведуть по кожному виду продукції із зазначенням кількості, ціни і вартості (на складах, в коморах та інших місцях зберігання — за кількістю).

Облік наявності і руху матеріальних цінностей (сировини, матеріалів, палива, будівельних матеріалів, запасних частин, насіння, кормів, малоцінних та швидкозношуваних предметів, готової продукції і товарів) матеріально відповідальні особи ведуть в місцях зберігання в картках чи книгах складського обліку.

Щомісяця у строки, передбачені графіком документообігу, матеріально відповідальні особи складають «Звіт про рух матеріальних цінностей» у двох примірниках і разом з виправдними документами передають до бухгалтерії. Після перевірки другий примірник звіту, підписаний бухгалтером, повертають матеріально відповідальній особі.

Звіти про рух матеріальних цінностей складають окремо по кожному синтетичному рахунку (субрахунку). Матеріально відповідальні особи заповнюють тільки кількісні показники звітів, а їх таксування здійснюють в

бухгалтерії. На підприємствах, які використовують єдині планово-облікові ціни, матеріально відповідальні особи можуть виконувати таксування. По запасних частинах та ремонтних матеріалах звіти складають тільки по сумі.

Дані про рух та наявність цінностей узагальнюють в Журналі-ордері № 5А с.-г., який об'єднано з відомістю. Для записів по синтетичних рахунках (субрахунках) використовують вкладні аркуші. Облік цінностей ведуть за цінами придбання чи планово-обліковими цінами. Транспортно – заготівельні витрати, здійснюють на підставі Журналів- ордерів № 3В с.-г.; 3Г с.-г.; 3А с.-г.; 5Б с.-г. На останній сторінці журналу-ордера наведено розрахунок, який дозволяє визначати відхилення фактичної собівартості від їх вартості за планово-обліковими цінами по кожному синтетичному рахунку, а за необхідності, по субрахунку загалом по підприємству.

Кредитові обороти по синтетичних рахунках та обліку матеріалів з Журналу-ордера № 5А с.-г. переносять в Головну книгу. Аналітичний облік матеріальних цінностей у бухгалтерії підприємства ведуть у сальдових відомостях на підставі перевірених та протаксованих звітів про рух матеріальних цінностей. Підсумки залишків по синтетичному рахунку та субрахунках звіряються з даними про залишки матеріальних цінностей, відображених в Журналі-ордері № 5А с.-г. та відомості (дебет рахунків) в розрізі матеріально відповідальних осіб. Залишки матеріалів та готової продукції на кінець звітної місяця, відображені в Журналі-ордері № 5А с.-г. та відомості, узгоджують з підсумковими даними сальдових відомостей по кожному синтетичному рахунку (субрахунку).

У табл. 3.1 наведені приклади бухгалтерських записів з придбання

запасів з оплатою грошовими коштами.

Таблиця 3.1

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.1	Придбані виробничі запаси з оплатою грошовими коштами (на суму договору поставки)	20 "Виробничі запаси" 22 "МПП"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
1.2	Одночаснона суму ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
2.1	Витрати з доставки і розвантаження запасів стороннім транспортом	20 "Виробничі запаси" 22 "МПП"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
2.2	Відображена сума ПДВ у складі транспортних витрат	641 "Розрахунки за податками"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
3.1	Придбані і оприбутковані матеріали підзвітними особами	20 "Виробничі запаси" 22 "МПП"	372 "Розрахунки з підзвітними особами"
3.2	Відображена сума ПДВ	641 "Розрахунки за податками"	372 "Розрахунки з підзвітними особами"
4.1	Сплачено за товари авансом	371 "Розрахунки за виданими авансами"	31 "Рахунки в банках"
4.2	Відображено податковий кредит	641 "Розрахунки за податками"	644 "Податковий кредит"
4.3	Прийняті на склад товари	28 "Товари"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
4.4	Списана сума раніше нарахованого податкового кредиту з ПДВ	644 "Податковий кредит"	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"
4.5	Відображено зарахування заборгованості	63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"	371 "Розрахунки за виданими авансами"

РОЗДІЛ 3. ОБЛІК ВИБУТТЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Організація складського господарства та облік на складах

Складське господарство в підприємствах організується, як правило, в центральних складах, коморах бригад, ферм інших структурних підрозділах. При віддаленості підприємств від залізничних станцій можуть створюватися експедиторські склади. В центральних складах зосереджено основні запаси паливного матеріалу, кормів, готової продукції для реалізації, запасних частин, мінеральних добрив, будівельних та інших матеріалів, закуплених у постачальників. Через центральні склади ці запаси розподіляють між структурними виробничими підрозділами.

У коморах структурних виробничих і невиробничих підрозділів зберігається невелика кількість виробничих запасів товарно-матеріальних цінностей, які надходять з центральних складів, або можуть бути завезені безпосередньо від постачальників з обов'язковим документальним оформленням через центральний склад.

У місцях зберігання прикріплюють спеціальні ярлики з назвою та характеристикою певного виду продукції матеріалів, а в необхідних випадках — і призначенням. Бланк ярлика нового виду (номенклатурний номер) матеріальних цінностей заповнює завідувач складу (комірник) при надходженні цінностей на склад.

Нафтопродукти, включаючи відпрацьовані, слід зберігати на

спеціально обладнаних нафтоскладах чи стаціонарних пунктах заправки машин, мінеральні добрива — на складах відповідно до встановлених правил.

При передачі складу іншій особі (через переміщення або звільнення матеріально відповідальної особи з тих, чи інших причин) проводять інвентаризацію продукції та матеріалів і складають акт.

Облік продукції та матеріалів на складах здійснює матеріально відповідальна особа (завідувач складу та ін.) за сортами згідно з правилами їх зберігання. Облік ведуть на картках складського обліку матеріалів, які видають матеріально відповідальним особам під розписку в реєстрі видачі карток. Останні зберігають у спеціальних картотеках за обліковими групами, а в середині їх — у порядку зростання номенклатурних номерів чи за алфавітом, групи та підгрупи в картотечі відокремлюють роздільниками з проставленими на них номерами. На кожний номенклатурний номер продукції та матеріалів відкривають окрему картку, де завідувач складу зазначає місце зберігання (стелаж, комірку тощо). Замість карток дозволяється вести облік в оформлених належним чином Книгах складського обліку.

Записи в Книзі (картах) складського обліку завідувач складу робить щодня окремо по кожному разовому документу (об'єднувати дані кількох документів в один запис не дозволяється); після кожного запису виводять залишок. Дані відомостей витрачання, лімітно-забірних карт та інших нагромаджувальних документів завідувач складу заносить у Книгу (карту) в міру їх закриття, але не пізніше першого числа наступного за звітним місяця. Бажано лімітно-забірні карти зберігати разом із реєстрами складського обліку.

Якщо фактичний залишок матеріальних цінностей значно відхиляється від встановленої норми запасу, а також за наявності матеріальних цінностей,

які тривалий час лежать без руху, завідувач складу інформує про це адміністрацію підприємства.

Деяких працівників бухгалтерії закріплюють наказом (розпорядженням) по підприємству за складами для контролю за своєчасністю та якістю ведення обліку. Перевірку записів і виведення залишків по кожній операції працівник бухгалтерії підтверджує своїм підписом по відповідному рядку картки (книги) складського обліку. Матеріально відповідальні особи на вимогу працівника бухгалтерії зобов'язані пред'являти для фактичної перевірки (в натурі) визначені матеріальні цінності. Таку перевірку бажано робити насамперед по дорогих і дефіцитних матеріалах.

Що місяця матеріально відповідальні особи на підставі первинних документів складають Звіт про рух матеріальних цінностей у двох примірниках і подають його в бухгалтерію разом із документами, що підтверджують надходження та витрачання матеріалів. До Звіту включають лише ті види продукції матеріалів, по яких був рух у звітному періоді. Залишки на початок місяця по кожному номенклатурному номеру зіставляють із залишками звітів попереднього місяця. Надходження і вихід матеріалів протягом місяця фіксують на підставі первинних документів, після чого підраховують обіг і визначають сальдо на кінець місяця. Дані порівнюють із записами в Книзі (картках) складського обліку. Дані про залишки продукції матеріалів та їхній рух матеріально відповідальні особи у Звіті фіксують не тільки в кількісному а й у грошовому вираженні, підтверджуючи це своїм підписом. Приймаючи звіти, працівники бухгалтерії перевіряють правильність їх складання, такують і визначають суми обігу і залишків у грошовому вираженні.

Облік надходження і витрачання медикаментів (за винятком спирту та отруйних і сильнодіючих лікарських засобів) та інших лікувально-

профілактичних засобів і матеріалів здійснюють у кількісному вираженні в Книзі (картках) складського обліку. Щомісяця спеціаліст ветеринарної служби на підставі первинних документів (накладні, рахунки, акти, рецепти тощо) складає і подає в бухгалтерію Звіт про рух біопрепаратів і ліків у кількісному та грошовому вираженні.

Облік отруйних і сильнодіючих речовин у кількісному вираженні відповідно до спеціальних вказівок, розроблених Міністерством охорони здоров'я України, ведуть, використовуючи пронумеровані, прошнуровані, скріплені сургучною печаткою підприємства і підписані головним лікарем ветеринарної медицини та головним бухгалтером книги. Ці види матеріалів зберігають окремо в спеціально обладнаних для цього місцях.

Облік бланків суворої звітності матеріально відповідальної особи здійснюють у картках (книгах) складського обліку по кожному найменуванню за кількістю і номінальною вартістю. Надходження та витрачання зазначених бланків оформляють, як і операції по надходженню і витрачання коштів. Працівники бухгалтерії порівнюють дані про рух продукції і матеріалів з даними, наведеними у виправдних документах, доданих до звіту, після чого його таксують. Повноту оприбуткування матеріалів, одержаних зі сторони, перевіряють зіставленням із відповідними регістрами [19].

В загальному облік на складі можна відобразити наступною схемою:

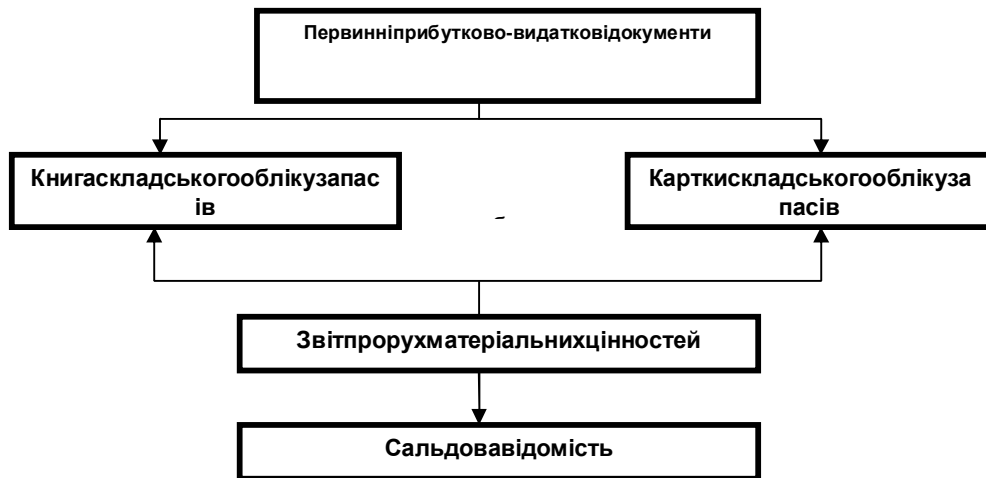

Рис 3.1. Схема обліку запасів на складах

Первинний облік вибуття виробничих запасів

Для узагальнення інформації про наявність і рух виробничих запасів застосовують окремі субрахунки. Розглянемо особливості обліку окремих видів запасів по субрахунках рахунка 20 «Виробничі запаси».

Для обліку сировини і матеріалів призначено субрахунок 201 «Сировина і матеріали». На ньому відображуються наявність та рух сировини і основних матеріалів, які входять до складу продукції, що виготовляється або є необхідними компонентами при її виготовленні. Допоміжні матеріали, які використовуються при виготовленні продукції або для господарських потреб, технічних цілей та сприяння у виробничому процесі, також відображуються на субрахунку 201.

Паливо виділяється в окрему групу матеріалів у зв'язку з його значною роллю в народному господарстві і великою питомою вагою в загальних витратах виробничих запасів на виробництво. Тому на субрахунку 203

«Паливо» обліковуються всівиди пального імастильних матеріалів — бензин за марками, гас, дизельне паливо, автол, солідол та ін.

На субрахунку 203 відображується також наявність та рух твердого палива (дров, вугілля, торфу), газу в балонах та інше паливо.

При списанні пального на автомобільному транспорті використовуються таківиди норм витрат палива: лінійні норми, які регламентують витрати палива в процесі руху автомобіля; норми витрати палива на роботу спеціального обладнання, встановленого на автомобілях.

Облік будівельних матеріалів ведеться на субрахунку 205 «Будівельні матеріали», де підприємства-забудовники відображують рух будівельних матеріалів, конструкцій і деталей, обладнання і комплектуючих виробів, які належать до монтажу, та інших матеріальних цінностей, необхідних для виконання будівельно-монтажних робіт, виготовлення будівельних деталей і конструкцій.

На субрахунку 205 обліковуються будівельні матеріали за групами, прийнятими в народному господарстві, а саме: силікатні матеріали (цегла, цемент, вапно, алебастр, пісок, камінь і т.п.); лісні матеріали (ліс круглий, пиломатеріали та ін.); будівельний метал (залізо листове, сталь); металовироби (цвяхи, скобяні вироби); санітарно-технічні матеріали (крани, трійники, муфти, фланці та ін.); електротехнічні матеріали (провід, шнур, патрони, лампи), хімічні матеріали (фарба, оліфа, толь, руберойд, асфальт).

Облік по субрахунку 205 ведеться за видами матеріалів і, як правило, за укрупненою номенклатурою. Так, на одному рахунку обліковуються цвяхи різних розмірів за умови, що ціни на них не дуже відрізняються. Це робиться з метою спрощення обліку.

В звітах про рух матеріальних цінностей, що складається по субрахунку 205, витрати матеріалів необхідно групувати в розрізі будівельних

об'єктів. Окремо необхідно показувати витрати матеріалів на поточні капітальні ремонти.

Матеріали, передані переробку обліковуються на субрахунку 206 «Матеріали, передані переробку». Тут відображуються, перш за все, матеріали, передані переробку на сторону, та, які надалі включаються до складу собівартості отриманих з них виробів. Аналітичний облік матеріалів, що передані переробку, ведеться в розрізі, що забезпечує інформацію про підприємства-переробники і контроль за операціями з переробки і відповідними витратами.

Для обліку запасних частин призначено субрахунок 207 «Запасні частини», на якому ведеться облік запасних частин, призначених для ремонту різних машин і механізмів: тракторів, комбайнів, сільськогосподарських машин, автомобілів, будівельних і дорожніх машин і т.ін. Тут же обліковується гума, що є в запасі.

Автомобільні шини (покришки, камери), що на колесах і в запасі при автомобілі та включені в купівельну ціну, а значить і в інвентарну вартість, обліковуються в складі основних засобів.

Видача запасних частин із складів проводиться за відомістю дефектів на ремонт машин, лімітно-забірними картками або накладними, які виписуються окремо на кожну машину, що ремонтується.

Для обліку матеріалів сільськогосподарського призначення застосовується субрахунок 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення», на якому сільськогосподарські підприємства відображують мінеральні добрива, засоби захисту рослин, біопрепарати, медикаменти.

Біопрепарати, медикаменти і хімікати в бухгалтерії підприємства обліковуються тільки в грошовому виразі. Кількісний облік ведуть працівники ветеринарної служби підприємства.

Аналітичний облік ведуть по кожному виду продукції із зазначенням кількості, ціни і вартості (на складах, в коморах та інших місцях зберігання — за кількістю).

Синтетичний та аналітичний облік вибуття виробничих запасів

Облік наявності і руху матеріальних цінностей (сировини, матеріалів, палива, будівельних матеріалів, запасних частин, насіння, кормів, малоцінних та швидкозношуваних предметів, готової продукції і товарів) матеріально відповідальні особи ведуть в місцях зберігання в картках чи книгах складського обліку.

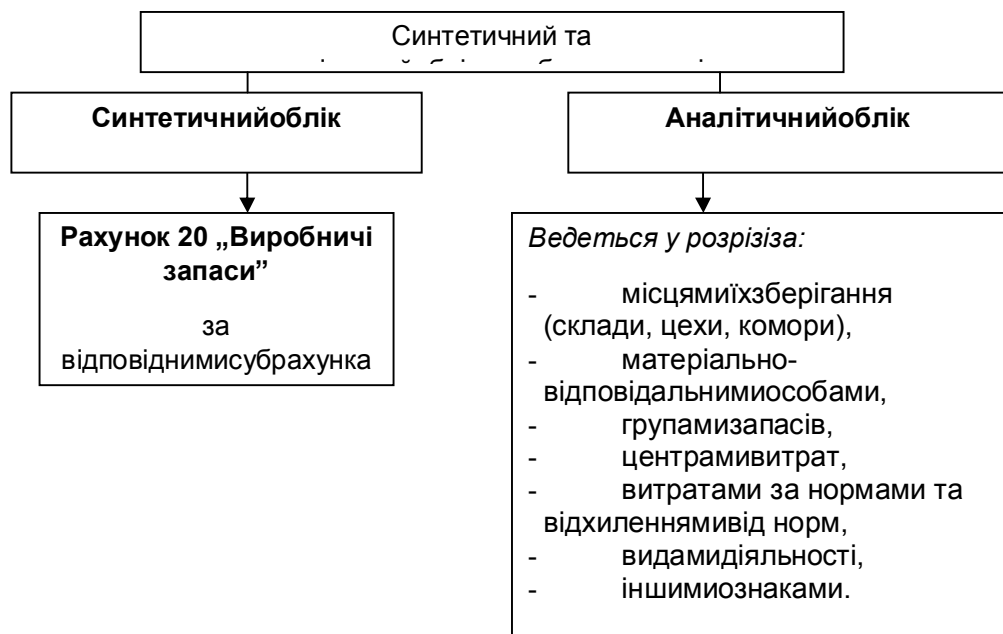

Рис 3.2 Синтетичний та аналітичний облік запасів

Щомісяця у строки, передбачені графіком документообігу, матеріально відповідальні особи складають «Звіт про рух матеріальних цінностей» у двох примірниках і разом з виправданими документами передають до бухгалтерії. Після перевірки другий примірник звіту, підписаний бухгалтером, повертають матеріально відповідальній особі. Звіти про рух матеріальних

цінностей складають окремо по кожному синтетичному рахунку (субрахунку). Матеріально відповідальні особи заповнюють тільки кількісні показники звітів, а їх таксування здійснюють в бухгалтерії. На підприємствах, які використовують єдині планово-облікові ціни, матеріально відповідальні особи можуть виконувати таксування. По запасних частинах та ремонтних матеріалах звіти складають тільки по сумі.

Дані про рух та наявність цінностей узагальнюють в Журналі-ордері № 5А с.-г., який об'єднано з відомістю. Для записів по синтетичних рахунках (субрахунках) використовують вкладні аркуші. Облік цінностей ведуть за цінами придбання чи планово-обліковими цінами. Транспортно – заготівельні витрати, здійснюють на підставі Журналів- ордерів № 3Вс.-г.; 3Г с.-г.; 3Ас.-г.; 5Бс.-г.

Кредитові обороти по синтетичних рахунках та обліку матеріалів з Журналу-ордера № 5А с.-г. переносять в Головну книгу.

Аналітичний облік матеріальних цінностей у бухгалтерії підприємства ведуть у сальдових відомостях на підставі перевірених та протаксованих звітів про рух матеріальних цінностей. Підсумки залишків по синтетичному рахунку та субрахунках звіряються з даними про залишки матеріальних цінностей, відображених в Журналі-ордері № 5А с.-г. та відомостів розріз матеріально відповідальних осіб. Залишки матеріалів та готової продукції на кінець звітного місяця, відображені в Журналі-ордері № 5А с.-г. та відомості, узгоджують з підсумковими даними сальдових відомостей по кожному синтетичному рахунку (субрахунку).

РОЗДІЛ 4. ПЕРСПЕКТИВИ ПОЛІПШЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В УКРАЇНІ ТА ЗАКОРДОНОМ

Для здійснення господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються виробничі запаси, які є найбільш важливою та значною частиною активів підприємства. З одного боку, сформовані виробничі запаси забезпечують постійність, безперервність та ритмічність діяльності підприємства, гарантують його економічну безпеку, а з іншого – виробничі запаси нарівні великих промислових підприємств потребують великих капіталовкладень. Тому, від організації та ведення обліку виробничих запасів залежить точність визначення прибутку підприємства, його фінансовий стан, конкурентоспроможність на ринку та в цілому ефективність роботи підприємства.

Багатьох економістів турбують проблеми розвитку та удосконалення обліку та контролю виробничих запасів. Даній тематиці присвятили свої наукові праці такі відомі вчені, як Бутинець Ф. Ф., Валуєв Б.І., Голов С. Ф., Жилкіна Л. В., Гуцайлюк З. В., Кужельний М.В., Лінник В.Г., Рудницький В.С., Ткаченко Н.М., Сопко В.В., Смоленюк П.С. Проте, у процесі реформування вітчизняної системи бухгалтерського обліку відповідно до

вимог міжнародних стандартів змінюються вимоги до обліку виробничих запасів на підприємствах України. Незважаючи на те, що виробничі запаси стали одним з перших об'єктів обліку та підлягали досить ретельному контролю, окремі питання щодо обліку виробничих запасів залишаються недостатньо вивченими і вимагають детального розгляду.

Головною передумовою успішного здійснення виробничого процесу як основної ланки діяльності господарського суб'єкта є наявність та раціональне використання виробничих запасів.

Одним із напрямів удосконалення обліку наявності та руху виробничих запасів на підприємстві є спрощення оформлення операцій, які пов'язані з оприбуткуванням та витратами матеріальних цінностей. Відпуск матеріалів у виробництво, де це доцільно, можна оформляти на підставі встановленого ліміту безпосередньо в картках складського обліку матеріалів, передбачивши в них підпис особи, яка отримує цінності. Також можна в картках складського обліку відображати і внутрішнє переміщення цінностей.

Виходячи з вимог ринкової економіки, необхідно удосконалювати методологію бухгалтерського обліку матеріальних ресурсів. Необхідно стежити за ретельним і своєчасним проведенням інвентаризацій, контрольних та вибіркового перевірок, які мають велике значення у збереженні матеріалів. Для забезпечення збереження виробничих запасів, правильного приймання, зберігання та відпуску велике значення має наявність на підприємстві в достатній кількості складських приміщень, оснащених ваговими та вимірювальними приладами, мірною тарою та іншими пристосуваннями.

Важливим напрямом удосконалення процесу формування запасів та підвищення ефективності управління ними в умовах реформування

економічної системи є визначення оптимальної потреби в них [18]. У зарубіжній практиці управлінню оборотними активами приділяється значно більше уваги, ніж в Україні. Одним із напрямків є оптимізація формування виробничих запасів.

Основними напрямками удосконалення обліку виробничими запасами є: узагальнення теоретико-методологічних основ обліку, аналізу і контролю виробничих запасів, визначення їх суті та класифікації; удосконалення методико-організаційних основ фінансового та управлінського обліку виробничих запасів, а також їх контролю; проектування системи економічного аналізу та контролю ефективності використання виробничих запасів; розробка системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами.

У наш час існує необхідність й одночасно можливість нових організаційних і методичних підходів у вирішенні проблем обліку запасів, пов'язаних, з однієї сторони, з переходом на ринкові відносини й міжнародні стандарти, з іншої – з широким впровадженням комп'ютерних технологій [2, с. 321].

Поліпшенню ресурсопостачання сприяє впорядкування первинної документації, широке впровадження типових уніфікованих форм, підвищення рівня автоматизації обліково-обчислювальних робіт, забезпечення строгого порядку приймання, зберігання й витрат сировини, матеріалів, комплектуючих виробів тощо.

Необхідно також впроваджувати ефективні форми попереднього й поточного контролю за дотриманням норм запасів і витратами матеріальних ресурсів, приділяти більше уваги підвищенню вірогідності оперативного обліку руху напівфабрикатів, комплектуючих виробів, деталей і вузлів у виробництві. Дані бухгалтерського обліку повинні містити інформацію для

знаходження резервів зниження собівартості продукції в частині раціонального використання матеріалів, зниження норм витрат, забезпечення належного зберігання [3].

Значно поліпшити організацію обліку виробничих запасів можна, удосконалюючи процес документування, тобто ширше використовуючи накопичувальні документи (лімітно-забірні картки, відомості тощо.), картки складського обліку як витратний документ по відпущених матеріалах (бездокументальну систему оформлення витрат матеріалів) [4].

Доцільною також є розробка єдиної форми документа (навідпущення матеріалу), призначеної для машинної обробки. У цей документ варто включити всі об'єкти основного та допоміжного виробництва під відповідними кодами, які б указували напрям використання матеріальних ресурсів – основні вироби, запасні частини, товари народного споживання, разові замовлення, ремонтно-експлуатаційні потреби.

Щоб уникнути помилок і порушень при зборі та реєстрації оперативних фактів про виробничі запаси, що підлягають обліку, доцільно розробити детальні інструкції конкретним виконавцям (у вигляді посадових інструкцій, виписок з графіків документообігу) про порядок і терміни реєстрації даних, а також використовувати систему заохочень і покарань за виконання своїх обов'язків виконавцями. Проведення контрольних заходів (ревізії, звірки, інвентаризації) знижують ризик неефективної системи збору і реєстрації оперативного факту.

Доцільне використання на всіх ділянках обліку уніфікованих форм документації. Крім того:

- створення графіків документообігу з обліку запасів і доведення до виконавців їх функцій при створенні і перевірці первинного документа;

- видача розпорядчої документації особам, що відповідають за здійснення тієї або іншої господарської операції, і мають право підпису первинних документів;
- контроль з боку працівників бухгалтерії за правильністю оформлення первинної документації з обліку виробничих запасів (включення в обов'язок бухгалтера, що робить обробку документа, цієї функції через посадові інструкції та встановлення відповідальності за її недотримання);

Таким чином, реалізація перелічених напрямів удосконалення обліку запасів вітчизняними підприємствами призведе до значного підвищення результативності їх фінансово-економічної діяльності, дозволить налагодити більш дієвий і менш трудомісткий облік, контроль за наявністю, рухом і використанням виробничих запасів, а також досягти їх економії.

ВИСНОВОК

Проблеми обліку виробничих запасів в умовах реформування економіки набувають особливої актуальності в зв'язку з потребою отримати точної і достовірної інформації. Система їх обліку, яка склалася роками, не задовольняє вимоги ринку, оскільки умови функціонування значно розширюють коло операцій, що проводяться з запасами.

Важливе практичне значення та виробничу спрямованість мають питання аналізу забезпечення та використання запасів на підприємствах (у виробництві) оскільки повне забезпечення виробничими запасами виробництво та їх ефективне використання є передумовою подальшого розвитку виробництва на підприємствах.

Крім самого обліку важливе значення має питання перевірки, тобто ревізії запасів на підприємстві. Відсутність єдиної методичної основи та аспектів оптимізації призвели до схоластичного підходу в розвитку облікової системи, в тому числі й запасів.

Однак ряд проблем організації обліку та контролю виробничих запасів в умовах переходу до ринкових відносин потребують подальших досліджень

та наукових розробок. В багатьох теоретичних концепціях стану та розвитку обліку, аналізу та контролю запасів відсутня єдність: вони або недостатньо обґрунтовані або спірні. Зміна податкового механізму додала до своєї маси невирішених проблем нові, які до цього часу наукою не ставилися і не обґрунтовувалися.

У Плані рахунків, затвердженому наказом Мінфіну України від 30.11.99 р. № 291 для відображення запасів передбачено клас 2 «Запаси», який містить 9 рахунків:

Первісною вартістю запасів, що придбані за плату, є собівартість запасів, яка складається з таких фактичних витрат. Первісною вартістю запасів, що виготовляються власними силами підприємства, визнається собівартість їх виробництва, яка визначається за Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».

Рахунок 20 «Виробничі запаси» має субрахунки.

Для обліку сировини і матеріалів призначено субрахунок 201 «Сировина і матеріали». На ньому відображуються наявність та рух сировини і основних матеріалів, які входять до складу продукції, що виготовляється або є необхідними компонентами при її виготовленні.

Паливо виділяється в окрему групу матеріалів у зв'язку з його значною роллю в народному господарстві і великою питомою вагою в загальних витратах виробничих запасів на виробництво. Тому на субрахунку 203 «Паливо» обліковуються всі види пального і мастильних матеріалів — бензин за марками, гас, дизельне паливо, автол, солідол та ін.

Облік будівельних матеріалів ведеться на субрахунку 205 «Будівельні матеріали».

Матеріали, передані в переробку обліковуються на субрахунку 206

«Матеріали, передані в переробку».

Для обліку запасних частин призначено субрахунок 207 «Запасні частини», на якому ведеться облік запасних частин, призначених для ремонту різних машин і механізмів.

Субрахунок 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення» - на цьому субрахунку обліковується рух насіння, саджанців і кормів як власного виробництва, так і тих, що куплені на стороні.

Облік наявності і руху матеріальних цінностей (сировини, матеріалів, палива, будівельних матеріалів, запасних частин, насіння, кормів, малоцінних та швидкозношуваних предметів, готової продукції і товарів) матеріально відповідальні особи ведуть в місцях зберігання в картках чи книгах складського обліку.

Щомісяця у строки, передбачені графіком документообігу, матеріально відповідальні особи складають «Звіт про рух матеріальних цінностей» Дані про рух та наявність цінностей узагальнюють в Журналі-ордері № 5А с.-г., який об'єднано з відомістю. Кредитові обороти по синтетичних рахунках та обліку матеріалів з Журналу-ордера № 5А с.-г. переносять в Головну книгу.

Важливою умовою підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів є посилення особистої і колективної відповідальності, а також матеріальній зацікавленості робітників, керівників в раціональному використанні вказаних ресурсів.

Підприємства обов'язково повинні прагнути до дотримання норм виробничих запасів матеріалів, оскільки їх надлишок приводить до уповільнення оборотності оборотних засобів, а нестача до зриву виробничого процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Малюга Н. М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: Теорія, практика, перспективи / Н. М. Малюга. – Житомир: ЖІТІ, 2007. – 384 с.
2. Сопко В. В. та ін. Бухгалтерський облік : навч. посібник. для студ. спец. «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / В. В. Сопко та ін. – Тернопіль: Астон, 2009. – 496с.
3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів / Ф. Ф. Бутинець. – [8-ге вид., перероб. і доп.]. – Житомир: ПП "Рута", 2009. – 912с.
4. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник / В. Г. Швець. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К.: Знання, 2006. – 525 с.

5. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.99 №996-XIV. “Баланс”, 2003, №1-2, стр.31.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 “Запаси”. Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000 №181, “Баланс”, 2003 №5.
7. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: Навчальний посібник: ПП. ”Рута”, 2003.- 680 с.
8. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник (за ред. проф. Ф.Ф.Бутинця). Житомир: ЖІТІ 2000 – 608с.
9. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник (за ред. проф. Ф.Ф.Бутинця). Житомир: РУТА, 2002.
10. Бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні (за ред. С.Ф.Голова – Дніпропетровськ “Бізнес-клуб 2000. 768с.
11. Грабова Н., Кривонос Ю. Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках: навч. посібник. КАСК, 2001, 416с.
12. Завгородній В.П. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту. КАСК. 2002, 768с.
13. Лишиленко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник. – К.: Видавництво «Центр навчальної літератури», 2005. – 296с.
14. Михайлов М.Г. Національні стандарти в бухгалтерському обліку. Питання використання. – К.: Вища школа, 2002, 276с.
15. Огійчук М.Ф. Бухгалтерський облік на с-г підприємствах. Підручник. – К.: Аграрна освіта, 2009, 1055 с.

16. Плаксієнко В.Я. Бухгалтерський облік у сільському господарстві. Підручник. – К.: «Центр навчальної літератури», 2005. – 359 с.
17. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. Підручник для студ. вищ. навч. зал. екон. спец. – 7 вид. Допов. І перероб. КАСК, 2002 784 с.
18. Фаріон В. Деякі аспекти класифікації та обліку матеріальних витрат на підприємствах спиртової промисловості / В. Фаріон // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Сер. Економічні науки. – 2009. – № 27. – С. 108-112.
19. Чебанова Н.В., Василенко Ю.А. Бухгалтерський фінансовий облік. Посібник. – К. Видав. центр “Академія”, 2002 - 672с.